

Alisher Navoiy nomidagi
Toshkent davlat o'zbek tili
va adabiyoti universiteti

TASHENEV
UNIVERSITY

“Alisher Navoiy va XXI asr”

10-ULUSLARARO KONFERANSI

Toshkent-Shimkent, 2025-yil 6-fevral

“Әлішер Науаи және XXI ғасыр”

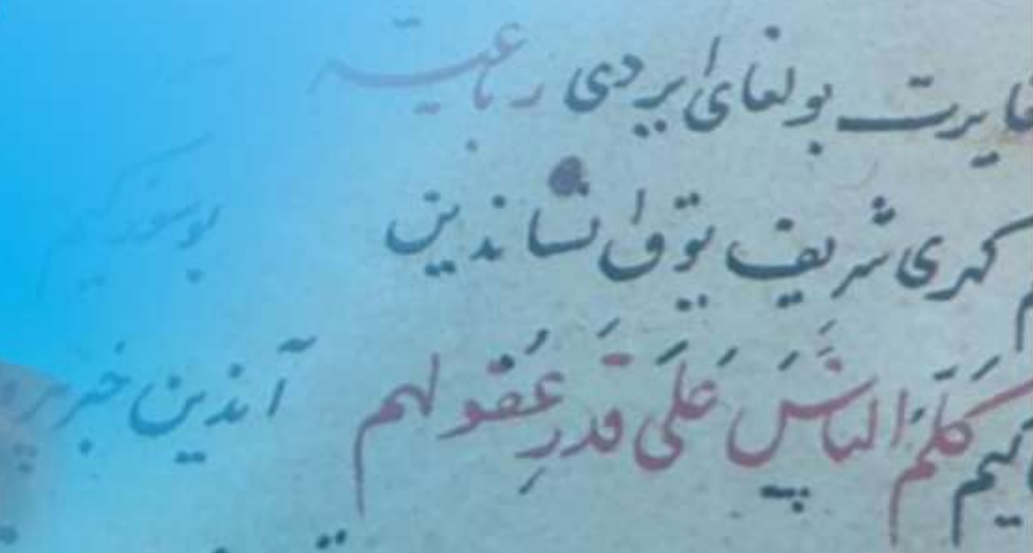
10-ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

Ташкент-Шымкент, 6 ақпан 2025 жыл

“Alisher Navo'i and the 21st century”

10th INTERNATIONAL CONFERENCE

Tashkent-Shymkent, February 6, 2025

**Alisher Navoiy nomidagi
Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti
Qozog'iston Respublikasi Jumabek
Tashenev nomli universitet**

«ALISHER NAVOIY VA XXI ASR»

**mavzusidagi 10-uluslararo konferansi
materiallari**

2025-yil 6-fevral

Toshkent – Chimkent – 2025

UO'K: 821.161.1=512.133

KBK: 83.3 (50')

A 51

Mas'ul muharrirlar:

Shuhrat SIROJIDDINOV,

filologiya fanlari doktori, akademik
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili
va adabiyoti universiteti rektori

Kanat BAYBOLOV,

Jumabek Axmetuli Tashenev nomli universitet rektori,
texnika fanlari doktori, professor

Tahrir hay'ati:

Boqijon To'xliyev (O'zbekiston), Nurboy Jabborov (O'zbekiston), Parida Bayneeva (Qozog'iston), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Yashar Qosim (Ozarbayjon), Islam Jemeney (Qozog'iston), Farhod Rahimiy (Eron), Sholpan Arzimbetova (Qozog'iston), Karomat Mullaxo'jayeva (O'zbekiston), Janna Botabaeva (Qozog'iston), Baxtiyor Fayzullayev (Tojikiston), Dilnavoz Yusupova (O'zbekiston), Nozliya Normurodova (O'zbekiston), Shahlo Naraliyeva (Qozog'iston), Ilyos Ismoilov (O'zbekiston), Azizullah Aral (Afg'oniston), Orzigul Hamroyeva (O'zbekiston), Ozoda Tojiboyeva (O'zbekiston)

Ushbu to'plamda "Alisher Navoiy va XXI asr" mavzusidagi 10-uluslararo konferansi materiallari jamlangan. To'plamda Alisher Navoiy adabiy-ilmiy merosining mumtoz adabiyotimizdagi o'rni va bugungi kun uchun ahamiyati, shuningdek, shoir ijodiga bog'liq holda matnshunoslik va tilshunoslik muammolariga doir ilmiy maqolalar o'rin olgan. Navoiyshunoslikning bugungi holati va istiqboli borasida muayyan tasavvur berishi uning ahamiyatini belgilaydigan omillardan biridir. Kitob filolog mutaxassislar, ilmiy tadqiqotchilar, magistrantlar va bakalavr talabalari hamda keng o'quvchilar ommasiga mo'ljallangan.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

**Әлішер Науаи атындағы Ташкент
мемлекеттік өзбек тілі мен әдебиеті университеті**

**Қазақстан Республикасы Жұмабек
Тәшенев атындағы университет**

«ӘЛІШЕР НАУАИ ЖӘНЕ XXI ҒАСЫР»

**тақырыбындағы 10-халықаралық
конференция материалдары**

2025 жыл 6 ақпан

Ташкент – Шымкент – 2025

olimlar va hakimlar, shoirlar, turli toifa, kasb-hunar va amal egalari), mifologik obrazlar (ezgulik, yovuzlik miflari, abadiy tiriklar (o'lmaydiganlar) obrazi), ishq-muhabbat bilan bog'liq an'anaviy adabiy qahramonlar hamda afsonaviy qahramonlar obrazi sifatida tasnif qiladi [Xo'jayev, 2023:7]. N.G'afforovning "Alisher Navoiy "Xamsa"sida so'fiylar timsoli" mavzusidagi dissertatsiyasida ham so'fiylar, tarixiy-tasavvufiy shaxslar, mohiyatan tasavvuflashgan siymolar, Xoja Bahouddin, Hoja Ahror, Xoja Muhammad Porso, Xoja Abu Nasr va boshqa ulug' siymolarning navoiyona talqinlari o'rganilgan. Olim so'fiylar timsolini ikkiga: tarixiy hamda ramziy ajratib, tarixiy siymolarning o'n ikkitasi "Hayrat ul-abror"da zikr zikr etilishi, ramziy timsollar esa "Xamsa"ning qolgan dostonlarida uchrashi va bundan obrazlarga pirlik sifatleri aks etgan payg'ambarlar, murshid sifatida talqin etilgan tarixiy shaxslar va mohiyatan so'fiylashgan siymolar kirishini ta'kidlaydi [G'afforov, 1999:122].

Alisher Navoiy ijodiyotini, jumladan, tafakkur nahri – "Xamsa"ni yangicha yondashuv, poetik mezonlarda tadqiq va tahlil qilish ijodkorning badiiy tafakkur taraqqiyotidagi o'rnining nechoqli baland ekanligi, ijodining benazir qirralarini isbotlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Алишер Навоий. Ҳайрат ул- аброр. МАТ. 7-том. Тошкент, 1991. – Б. 392.
2. Жабборов Н. Маоний аҳлининг соҳибқирони. – Т.: "Adabiyot". 2021. – Б. 256.
3. Ойбек. Мукамал асарлар тўплами. Ўн учинчи том. Тошкент, 1979. – Б. 462.
4. Рустамий А. Адиллар одобидан адаблар. – Т.: Маънавият, 2003. –Б.112.
5. Н.Комилов. Хизр чашмаси. – Т.: "Маънавият", 2005. – Б.320.
6. Муҳиддинов. Алишер Навоий ва унинг салафлари ижодида инсон концепцияси ("Хамса"ларнинг биринчи дostonлари асосида) филол.ф.док. дисс... Тошкент, 1995. -Б. 290.
7. Хўжаев Т. Навоий "Хамса"си: образ, бадийят ва моҳият. Т.: 2023. – Б. 232.
8. Гаффаров Н. Алишер Навоий "Хамса"сида сўфийлар тимсоли. Филология фанлари номзоди илмий даражасини олиш учун дисс... Тошкент, 1999. – Б.135.
9. Шарипова Н. Алишер Навоийнинг "Ҳайрат ул-аброр" дostonи поэтикаси. Филология фанлари бўйича фалсафа доктори диссертацияси. Самарқанд, 2021. – Б. 178.
- 10.Малик А. Алишер Навоийнинг илоҳ, олам ва одам ҳақидаги фалсафаси ("Хамса"даги ҳамд ва муножот боблар таҳлили) // <https://www.ziyouz.uz/ilm-va-fan/adabiyot/akrom-malik-alisher-navoiyning-iloh-olam-va-odam-haqidagi-falsafasi/>

"XAMSA"DA "KAMPIR" OBRAZI TALQINI

Abdaliyev Farruxbek Namatjanovich,

Katta o'qituvchi, Jumabek Tashenev nomli universitet,

farux-1978@mail.ru,

Osmanova Gulnoza,

Jumabek Tashenev nomli universitet talabasi

10.52773/tsuull.conf.navoiy.2025/DKE06218

Annotatsiya. Ushbu maqolada Alisher Navoiy asarlarini tushunishda e'tibor berilishi kerak bo'lgan o'rinlar, "Xamsa" dostonlari tarkibidagi ayollar obrazining fe'l-atvoriga ko'ra turlari haqida so'z boradi. Shuningdek, "Hayrat ul-abror", "Farhod va Shirin", "Layli va Majnun", "Sab'ai sayyor" dostonida gavgdalandirilgan kampir obrazi hamda ularning turlicha talqini, o'ziga xos xususiyatlari haqida ilmiy mulohaza yuritilgan.

Kalit so'zlar: "Xamsa", "Hayrat ul-abror", "Farhod va Shirin", "Layli va Majnun", "Sab'ai sayyor", obraz, kampir obrazi.

Annotation. *This article discusses the places that should be paid attention to in understanding the works of Alisher Navoi, the types of female images in the epic poem “Khamsa” according to their character. Also, the image of the old woman embodied in the epic poems “Khairatul-abror”, “Farhod and Shirin”, “Leyli and Majnun”, “Sab’aisayyor” and scientific considerations about its different interpretations in the works, its specific features are given.*

Keywords: “Khamsa”, “Khairat ul-abror”, “Farhod and Shirin”, “Leyli and Majnun”, “Sab’ai sayyor”, image, image of the old woman.

Alisher Navoiyning “Xamsa” dostoni o‘zbek va jahon adabiyotining nodir durdonalaridan biri sifatida asrlar osha qo‘ldan tushmay o‘qib kelinmoqda. Har bir davrda o‘z qiymatini yo‘qotmay, ham diniy, ham dunyoviy, ham didaktik ta‘sirini saqlab kelayotgan hamda avlodlar osha badiiy meros bo‘lib xizmat qilayotgan “Xamsa” dostonlarini tahlil qilish adabiyotshunoslarni doimo qiziqtirib keladi.

Bizningcha, Navoiy “Xamsa”sini to‘liqroq tushunishda quyidagilarga e‘tiborni qaratish zarur: Masalan:

- asarda keltirilgan qahramon nomlarini sharhlash, bilish, tarixiy, an’anaviy nom bo‘lsa, tanish ham asar mohiyatini anglashda muhim hisoblanadi;
- “Xamsa”da turli afsonalarga ishora qilinuvchi baytlarni aniqlab, ularning sharhini berish;
- asarda qayd etilgan joy nomlarini, mamlakatlarning joylashgan o‘rni, ayni kundagi nomi, hududi, ularni qo‘llashda shoirning g‘oyaviy-badiiy niyatini ko‘rsatish;
- “Xamsa” dostonlarida uchraydigan obrazlarni quyidagicha tasniflab, mohiyati, o‘ziga xosligini anglatish, uqtirib tushuntirish;
 - a) tarixiy shaxslar obrazlari; b) payg‘ambarlar obrazlari; v) mifologik obrazlar;
 - g) an’anaviy obrazlar (sevgi-muhabbat, saxiylik, adolat va hokazolar bilan bog‘liq timsollar);
- “Xamsa” dostonlaridagi voqealar, holatlar: obrazlar, falsafiy tushunchalar, ayrim istilohlarning majoziy yoki haqiqiy, dunyoviy yoki tasavvufiy ma‘nolarini aniq, asosli va ishonarli tarzda sharhlash;
- “Xamsa”da hayotiy manzaralar ifodasi (inson, uning urf-odatlar, hayot va tabiatdagi o‘zgarishlar, voqea-hodisalar);
- dostonlarda uchraydigan turli badiiy usul va vositalar (ramzlar, tush manzaralari, hushdan ketish holatlari);
- “Xamsa”da xalq maqollari, hikmatli so‘zlar tasnifi va shu kabilar [Nazarova N. 2021: 1042].

Alisher Navoiyning “Xamsa” dostonida ayollar obrazi ko‘p o‘rinlarda qayd etilgan. Navoiy asarlarida ayol obrazining quyidagi xislatlarini ko‘rishimiz mumkin: mislsiz husn va go‘zallik (jismoniy tomondan); chuqur aql-farosat (aqliy tomondan); ilm va ma‘rifat (madaniy tomondan); davlat va mamlakat ishlarida faol ishtirok (ijtimoiy tomondan); jang va kurashda bahodirlik (jangovarlik tomonidan) [Yusupova A. 2023: 192].

“Xamsa” dostonlaridagi obrazlar bo‘yicha bugungi tahlilimiz markazidagi mavzu “kampir” obrazi va uning asardagi o‘rni hisoblanadi.

“Xamsa” tarkibidagi “Hayrat ul-abror” dostonining 3-maqolati “Salotin” bobida “Shohi G‘oziy haqida hikoya” keltiriladi. Bunda “zol-kampir” obrazi adolatli shoh bilan da‘volashuvchi, jangda halok bo‘lgan o‘g‘lining qoni uchun javob talab qilib kelgan ona sifatida gavdalanitiriladi. Adolati ila dunyoga mashhur podshohning bir qo‘lda ro‘mol

bilan bo'ynidan tutgani va bir qo'lda yuztanga solingan xaltachaning kampir ixtiyoriga topshirishi zolning shohga bo'lgan hurmat va ishonchini yanada orttiradi, alam va g'azab bilan aytgan gaplari uchun shohning avf etishini so'raydi. Shohi G'oziy bu kampirni tilla va kumushlar bilan boy qiladi-da, unga "Zolizar", ya'ni "Tilla kampir" deb laqab qo'yadi.

Sim kuchidin bo'lubon simbar,

Xalq laqab aylab anga "Zolizar" [Alisher Navoiy. 1991: 138]

"Xamsa"da tasvirlangan keyingi kampir obrazi "Farhod va Shirin" dostonida keltirilgan bo'lib, Alisher Navoiyni "qaddi ikki bukilgan bir makkora bo'lib, ko'p hiylakorlik qilganidan yuzini ajin bosgan, umrida biron marta ham rost gapirmagan, afsun-u hiyla bilan toshni ham yumshatib mumga aylantiradigan, otaga qizini, o'g'ilga onasini nikohlay oladigan, bir so'z bilan xonadonlarni vayron qiladigan, istasa, yuzta Buqrotni gum qilishga qodir, zulm tig'ini urib, Farhodga o'xshagan pahlavonlarning ham boshiga yeta oladigan berahm bir badbaxt" [Alisher Navoiy. 2016: 186] kampir obrazida tasvirlaydi.

Xututi makrdin yuzinda yuz chin,

Tiliga o'tmayin umrida so'z chin.

Chu soz aylab fusun uhiylaishum,

Qo'lida xora yumshab, o'ylakim mum.

Berib surgach fusunliq mojaroni,

Atog'a qizni, o'g'ulg'a anoni [Alisher Navoiy. 1991: 436]

Hisobi yo'q boylıklar evaziga Farhodning oldiga Xisrav tomonidan yuborilgan bu makkora kampirning o'zini toat-ibodat bilan g'or ichida shug'ullanib, insonlar bilan ishi yo'q, ishqı faqat Xudo ekanligi, Parvizdan so'ng Arman yurti dekuning ham halovati buzilgani haqidagi yolg'on gaplari Farhodning ishonchiga kirishi va rahmiga sabab bo'ldi. Hiylakor kampirning Mehinbonu va Xisrav o'rtasidagi yarashuv va Shirinning Farhod ko'yida chidayolmay vafot etgani haqidagi xabari Farhodni es-hushidan ayirdi. Asarda makkora kampir obrazi shunday voqeliklarning sababchisi bo'lgan, umri nayrang, hiyla bilan o'tadigan, odamiylikni bilmaydigan "odam" sifatida tasvirlanadi.

"Layli va Majnun" dostonida ham kampir obrazi mavjud bo'lib, maslahatgo'y va mehribon ona timsolida tasvirlanadi. Asarda "Bir kuni bir necha qarindosh ayollar uni (Laylini) ko'rish uchun kelib, dardini yanada og'irlashtirib ketdilar: mehmonlardan biri, qari, hushi kirdi-chiqdi bir kampir qizni xursand qilish maqsadida bo'lib o'tgan so'zlarni aytib yubordi: "Ey gul yuzli qizim, aslo g'am yema, erta-indin sihat topganingda baxting ochilib, barcha murodlaring hosil bo'ladi, sening yoring bo'luvchi yigit senga juda munosib. Dugonalarining hammayoqda sening baxtingni orzu qilib gapirib yurishibdi", - deb Laylini quvontirishga intildi [Alisher Navoiy. 2016: 227].

Kim, "G'am yema, ey guli sumanbar,

Zulfung sohib ul yuz uzra anbar.

Tongla ki yetib zamoni sihat.

Topsa badaing nishoni sihat,

Baxt ichra ayon bo'lub kushoding,

Hosil bo'lgay bor muroding" [Alisher Navoiy. 1992: 136].

Shuningdek, asarning "Sab'ai sayyor" dostonida ham jonsiz kampir timsoli keltiriladi. Uchinchi iqlim yo'lidan kelgan musofirning "Sa'd haqidagi hikoya"sida Sa'dning birinchi qo'rg'ondan o'tib, ikkinchi qal'aga borganida u yerda bir

donishmandni uchratishi, unga Paylaqushakimning bergan maktubini berishi va uchinchi qal’adagi “zol-kampir” sehrini fosh qilishi kerakligi haqidagi voqelik bayon etiladi.

Dedi donoki: “Ulki derlar zol,
Zoldek men yasab menul timsol.
Sehrdin tegrasida tor ilapud,
Borcha erur namudu yo’q mavjud.
Senki ul yon azimat etkungdur,
Chunki darband ichiga yetkungdur.
Zolning ko’ksiga urub ittisol,
Kiru bo’l mahram, harimi visol” [AlisherNavoiy. 1992: 252]

Maydonda bir kampir timsoli bo’lib, uning atrofida bir necha ajdaho og’zidan o’t ochild turardi. Sa’d qo’rquv bilmay ildam yurib bordi-da, kampir ko’kragiga zarb bilan tepdi. Timsol o’z yeridan tebranib, keyin butun a’zosi birma-bir to’kilib tushdi. Uning ko’rinishi odamga o’xshagan bo’lib, lattalarni bir-biriga yopishtirib yasalgan ekan. Atrofidagi ajdaholar ham qalbaki bo’lib, og’zidan otilayotgan o’tlar qizil ipak matolar ekan[Alisher Navoiy. 2016: 329].

Alisher Navoiy ushbu asar davomida kampir obrazini yaratar ekan, birini adolat izidan boruvchi, rahmli va shavkatli, yana birini hiylagar va makkor, yana birini maslahatgo’y va mehribon inson, yana birini esa sehr jam bo’lgan timsol sifatida gavdalandiradi. Asarni o’qish va doimiy tahlil qilib borish obrazlarning ichki va tashqi olamini to’g’ri tushunish kabi ko’nikmalarni shakllantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Назарова Н. Алишер Навоийнинг “Хамса” асарида келтирилган шахс номларининг қаҳрамон феъл-атвориға дахлдорлиғи// Академис Ресеарч ин Эдусатионал Сиенсес. 2021, 1042-б.
2. Юсупова А. Навоий ижодида аёл сиймоси. Алишер Навоий адабий ва илмий меросини ўрганиш масалалари. Халқаро конференция материаллари. 2023, 192-б.
3. Алишер Навоий. Мукаммал асарлар тўплами: Еттинчи том. – Т., 1991. 138-б.
4. Алишер Навоий. Хамса. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2016. 186-б.
5. Алишер Навоий. Мукаммал асарлар тўплами: Саккизинчи том. – Т., 1991. 436-бет.
6. Алишер Навоий. Мукаммал асарлар тўплами: Тўққизинчи том. – Т., 1992. 136-б.
7. Алишер Навоий. Мукаммал асарлар тўплами: Ўнинчи том. – Тошкент: Фан, 1992. 252-б.

RAMZIY-MAJOZIY OBRAZLAR TA’VILI HAQIDA MULOHAZALAR

Raxmanova Nafisa Azatbekovna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti katta o’qituvchisi

nafisarahmonova1966@gmail.com

10.52773/tsuull.conf.navoiy.2025/QJFN7011

Annotatsiya. XII-XIII asrlardagi turkiy adabiyotda irfoniy tuyg’ularni tarannum etish ehtiyoji she’riyatda majoz, ramz, istiora kabi ko’chimga asoslangan she’riy san’atlarni tasavvuf aqidalarini bayon qilish vositasiga aylantirdi. Ana’naviy obrazlardan tasavvufiy ramz sifatida foydalanish boshlandi. Adabiyot ikki oqimga: haqiqat tariqi va majoz tariqiga bo’lindi. Haqiqat tariqi ko’chimlar vositasida vahdat-i vujud va tavhid masalasini yoritgan bo’lsa, majoz tariqi tasavvufiy – falsafiy va ijtimoiy hayot muammolarini ramzlar orqali ifodalay boshladi. Ushbu

MUNDARIJA CONTENTS	
Shuhrat SIROJIDDINOV. Turkiy dunyo hamkorligining mustahkam asosi Туркі әлем ынтымақтастығының мықты негізі	7
Қанат БАЙБОЛОВ. Екі халық арасындағы бауырлық пен достық рәмізі Ikki xalq qardoshligi va do'stligi simvoli	11
I SHO'BA. ALISHER NAVOIY ADABIY MEROSINING JAHON TAMADDUNIDA TUTGAN O'RNI SECTION I. THE PLACE OF ALISHER NAVAII'S LITERARY HERITAGE IN WORLD CIVILIZATION	
Boqijon TO'XLIYEV. Nasimiy va Navoiy nazmi – badiiy tafakkurning yangi bazmi	15
Islam JEMENEY. Әлішер Навои	23
Yashar QOSIM. Dohiy Alisher Navoiyning ulug' izdoshi (Muhammad Fuzuliy sheiriyatida poetik in'ikos tarzining o'ziga xosligi)	35
Qodirjon ERGASHEV. Renessans adabiyotida etologik janr taraqqiyoti	42
Əlimuxtar MUXTAROV. Nizami Gencevi ve Alishir Navai'nin tür ruhu eserlerinin ve araştırmacılarının gözü ile	47
Roviyajon ABDULLAYEVA. Alisher Navoiy fenomeni yoxud Navoiy ijodining olamshumul ahamiyati	52
Насриддин НАЗАРОВ. Гуманизм и креативность в творчестве Наваи как фактор обеспечения связей между народами Евразии	60
Burobiya RAJABOVA. O'zbek navoiyshunoslari Jomiy haqida	67
Karomat MULLAXO'JAYEVA. Abdurahmon Jomiy va Alisher Navoiy g'azallarida Yusuf (a. s.) siymosining badiiy talqinlari	77
Tozagul MATYOQUBOVA. Sharq adabiyotining yetuk tadqiqotchisi	82
Nosir JO'RABOYEV. Ikki turkman hukmdori ijodi va Alisher Navoiy	87
Молдасанов Е.М., АБДУВАЛИТОВ Н.Б. Әлем әдебиетінің асқар шыңы (Әлішер Науаидың 584 жылдығына орай)	95
Hulkar HAMROYEVA. Alisher Navoiy ijodida san'at talqini	99
Злиха ЖАНТАСОВА. Шығыс әдебиетінің қазақ фольклорындағы көрінісі	103
Sherxon QORAYEV. Alisher Navoiy Badaxshon shohi va shoir Sulton Muhammad La'liy ijodi tadqiqotchisi (Navoiy va uning zamondoshlari tazkiralari ma'lumotlari asosida)	109
Ahmad AKHLAQUE, Asror Allayarov. Alisher Navoi's creative works: a scientific exploration	115

Fayzulla ISKANDAROV, Dostonjon Tojiev. “Alisher Navoi international award”: establishment and historical significance for the turkic world	118
Diyora ABDUJALILOVA. Alisher Navoiy va Yahyobey Toshlijali dostonlarida shayx va avliyolar timsoli	124
Orifjon OLIMJANOV. Alisher Navoiy va Lorendeli Hamdiy “Layli va Majnun” dostonlari kompozitsiyasiga doir	131
II SHO‘BA. NAVOIY NAZMIY, NASRIY VA ILMIY MEROSINI O‘RGANISH MASALALARI SECTION II. ISSUES OF STUDYING NAVAIY'S POETRY, PROSE AND SCIENTIFIC HERITAGE	
Nurboy JABBOROV. Alisher Navoiy “Tarixi anbiyo va hukamo” asarining siyarnoma turkumida tutgan o‘rni	136
Nusratullo JUMAXO‘JA. Navoiyning yigitlik lirikasiga mansub mustazodi	149
Maqsud ASADOV. Alisher Navoiy “Tanbeh”larining g‘oyaviy-badiiy xususiyatlari (“Mahbub ul-qulub” asari misolida)	155
Dr. Kemal Yavuz ATAMAN. Ali Şir Nevaî beyitlerinde kulluk şuuru	160
Zuhriddin ISOMIDDINOV. Navoiyning “qaychi” g‘azali	165
Baxtiyor FAYZULLOYEV. Qo‘qon adabiy muhitida Navoiyga izdoshlik	170
Iqboloy ADIZOVA. Adabiy ta’sir va poetik tafakkurning yangilanishi	177
Nafas SHODMONOV, G‘iyosiddin SHODMONOV. Olti dostonida Odam Ato timsoli talqini	185
Faridaxon KARIMOVA. Xorazm adabiy muhitida debochanavislik an’analari	193
Islomjon YAQUBOV. O‘zaro ta’sir, ijodiy mushtaraklik va o‘ziga xoslik	200
Shavkat HAYITOV, Gulshod SHOYIMOVA. Alisher Navoiyning nabotot va hayvonot olamiga munosabati	205
Obidjon KARIMOV. Alisher Navoiy irfoniy olamining yangicha talqini	212
Gulbahor ASHUROVA. O‘zbek ayol shoiralari ijodida Alisher Navoiy obrazi tasvirlari	216
Qo‘ldosh PARDAYEV. Navoiy g‘azallariga Muqimiyning nazira va taxmislari	221
Ilyos ISMOILOV. Abror hayrati	226
Shermuhammad AMONOV, Abdulhaq RAHIMI. Alisher Navoiy mustazodiga bog‘langan muxammas haqida	229
Zilola AMONOVA, Shahlola SAFAROVA. “Farhod va Shirin” dostonidagi na’t boblarning manbalari va badiiyati	235
Abdulhamid QURBONOV. Badiiy matn va tasviriy vositalar mutanosibligi	242
Muqaddas TOJIBOYEVA. Abdulla Qodiriy romanlarida Alisher Navoiyga izdoshlik masalalari xususida	248
Orzigul HAMROYEVA. Radifning bayt kompozitsiyasidagi o‘rni	252

Ma'rifat RAJABOVA. Xalq maydon kulgi san'ati belgilarining Navoiy ijodidagi ko'rinishlari	256
Nodira SOATOVA. "Farhod va Shirin" dostoni – an'ana takomili, taraqqiysi hamda sintezi sifatida	260
Umida RASULOVA. "Alisher Navoiy" romanida obraz poetikasi	266
Marg'uba ABDULLAYEVA. Yetti sayyora: badiiy talqin va ilmiy dunyoqarash	269
Sohiba UMAROVA. Suyuma G'aniyeva – navoiyshunos	273
Zuhra MAMADALIYEVA. Alisher Navoiy "Xamsa"sida mirrix obrazining majoziylik xususiyatlari	277
Aziz RAJABIY. Alisher Navoiy g'azallarining ohang jilolari (Yunus Rajabiy musiqiy merosi misolida)	282
Zarif QUVONOV. "Hayrat ul-abror"ning yangi tadqiqatlari xususida	286
Farruxbek ABDALIYEV, Gulnoza OSMANOVA. "Xamsa"da "kampir" obrazi talqini	290
Nafisa RAXMANOVA. Ramziy-majoziy obrazlar ta'vili haqida mulohazalar	293
Kamola ULUG'MURODOVA. Navoiy nazmida Layli obrazining badiiy talqini	299
Mavluda ORTIQOVA. Alisher Navoiyning "Nasoyim ul-muhabbat" asarida valiylarga xos sifatlar talqini	303
Jamila EISAR. Alisher Navoiyning she'riyatida oyina timsolining talqini ("G'aroyib us-sig'ar misolida")	308
Azizbek TOSHPO'LATOV. Alisher Navoiyga izdoshlik: Ahmad Tabibiy taxmislari	313
Sevara PARMONOVA. Tasavvufiy tazkiralari va Alisher Navoiy asarlarida Ibrohim Adham nomining zikr etilishi	318
III SHO'BA. ALISHER NAVOIY ASARLARINING MANBALARI VA MATNIY TADQIQI SECTION III. SOURCES AND TEXTUAL RESEARCH OF ALISHER NAVAI'S WORKS	
Dilnavoz YUSUPOVA, Umedullo MAHMUDOV. Alisher Navoiyning "Munshaoti Abdulloh Marvorid"dan o'rin olgan forsiy maktublari xususida	323
Manzar ABDULXAYROV. Alisher Navoiyning "Farhod va Shirin" dostoni tabdillari tahlili	330
Dr. Farhad RAHIMI. Senglah Sözlüğünün Feraği Düzeltmeleri ve Feraği'den Yanlış ktarmaları Üzerine	335
Gholamreza RAZMI. Özbekistan'da yayimlanmış iki Hayretü'l-ebrar'in tashih edilmiş metnindeki hatalarin sebeplerine bir bakiş	352
Altay NOORULLAH. Navoiy asarlarida tinish belgilarining yanglish ishlatilishi	365

Sevda BEHESHTI. Navai's Poetry as Reflected in Miniature Paintings (A study of Illustrated manuscripts preserved in Iranian collections)	376
Oysara MADALIYEVA. Alisher Navoiyning dastlabki ikki devoni Hamid Sulaymon nigohida	384
Dr. Siyamek HÜSSEYINALIZADE (Ergin Avşar). Amîr Alî Şîr Nevaî'nin şiirlerinde Şamanlığa aid Terimler ve ritüeller	395
Ozoda TOJIBOYEVA. Parij kulliyotidagi "Favoyid ul-kibar"ning matniy xususiyatlari	407
Husnigul JO'RAYEVA. Husayn Boyqaro – Husayniy adabiy merosining O'zbekistonda o'rganilishi	412
Dilnoza RUSTAMOVA. Alisher Navoiy toshbosma devonlaridagi ayrim g'azallar matnining qo'lyozma nusxalar bilan qiyosi	417
Erfan ESHGHÎNOUR. Fâni Divanındaki Avnî Divanından Tercüme Olunmuş Şiirler Üzerine	423
Lochinbek AHMADALIYEV. Po'latjon Qayyumiy tazkiralarda Alisher Navoiy faoliyatining yoritilishi	433
Dilnavoz SATTOROVA. Navoiy g'azallariga Sa'diy taxmislari	438
IV SHO'BA. ALISHER NAVOIY ASARLARINING XORIJIY TILLARGA TARJIMASI VA CHET ELLARDA O'RGANILISHI SECTION IV. TRANSLATION OF ALISHER NAVA'I'S WORKS INTO FOREIGN LANGUAGES AND STUDY ABROAD	
Hulkar HAMROYEVA, Shahlo NARALIYEVA, Ozodaxon MUSAYEVA. Qozog'istonda Mir Alisher Navoiy ijodining o'rganilishi	444
Abdulhay SOBIROV, Zamira DJURABAYEVA. "Muhokamat ul- lug'atayn" – turkiy xalqlar leksikasining so'nmas bulog'i	451
Münevver TEKCAN, Serpil Yazıcı ŞAHİN. Muhakamat al-lughatayn's literary and academic aspects.	455
Бермет ЗАКИРОВА, Дамилова НУРИЙЛА. Алишер Навоинин чыгармаларындагы тилдик каражаттар аркылуу студенттин кеп маданиятын өстүрүү	462
Nishonboy XUSANOV. "Hayrat ul-abror"dagi teonimlarning semantik va badiiy xususiyatlari	468
Mardon RAHMATOV. Qo'shma fe'l komponentlari inversiyasi	472
Rashid ZOHID. Hayot – firoq manzili	478
Shahlo HOJIYEVA. Alisher Navoiy badiiy kashfiyotlari – Cho'lpon estetik tafakkuri yangilanishi omili	482
Mo'minjon SULAYMONOV. Alisher Navoiy davrida isiriq solinganmi?	488
Abdumurod TILAVOV. Alisher Navoiy ma'naviy merosi va zamonaviy ta'lim	492
Nilufar RASULOVA. Alisher Navoiyning boqiy merosi jahon tillarida	497
Ozodaxon MUSAYEVA, Gulchehra SULTONOVA. "Muhokamat ul- lug'atayn" asaridagi turkiy fe'llar va omonim so'zlar tahlili	502

Iroda ISHONXANOVA. Alisher Navoiy hayoti va ijodining “Литература” darsliklarida aks etishi	505
Shahlo NARALIYEVA, Farrux ABDALIYEV. Hazrat Navoiy ijodida nutq madaniyati	514
АШИРОВА Т.К., КАРАЕВА Н.О., ЗАКИРОВА Б.А. Алишер Навоинин чыгармаларын санарип платформалар аркылуу жайылтуу	518
Dilorom YULDASHEVA, Shahlo NARALIYEVA. Alisher Navoiyning didaktik qarashlari	523
Komiljon ABDULLAYEV. Ta’lim tizimi bosqichlarida Alisher Navoiy hayoti va ijodini o’rgatishda fanlararo integratsiyadan foydalanish	527
Gulnoza YULDASHEVA, Sevinch UBAYDULLAYEVA. “Lison ut-tayr” dostonining ayrim morfemik xususiyatlari tahlili	531
Feruza DJUMANIYAZOVA. Alisher Navoiy ijodida milliy etnosport o’yinlari	534
Hamida JURAQOBILOVA. O’zbek she’riy matnlaridagi kognitiv metaforalarning fransuz tilida ifodalanishi	539
Abdug’ani NASRIDDINOV. Navoiyshunoslikda yangicha yondashuv	544
TEZISLAR ADABIYOTSHUNOSLIK	
AHMADOVA Shohsanam. Hofiz Xorazmiy va Alisher Navoiy ijodida zohid obrazi tasviri	550
ABDURAIMOVA Xafiza. Alisher Navoiy g’azaliyotida Doro obrazi talqinlari	553
ALIYEVA Sevinch. Anbiyolar haqidagi manbalarda Iso payg’ambar obrazi tasviri	556
ALMARDONOVA Aziza. Alisher Navoiy tarji’bandlarida dunyo ramzi	561
DEHQONOV Akramjon. Bir g’azal sharhi	564
DOLIMOV Shokir. «Hayrat ul-abror» dostoni sharhining rus tiliga tarjimasi xususida	567
GAFUROVA Shaxnoza. Navoiy me’rojnoma baytlarida qo’llangan badiiy san’atlar	569
IBOTOVA Madina. Alisher Navoiy g’azallarida jon va ishq munosabatining badiiy ifodasi	572
MEYLIYEV Xudoyberdi. Navoiy va zamondoshlari asarlarida Mirzo Mironshoh saroyi adabiy muhiti va shoir Lutfulloh Nishopuriy ijodiy faoliyatining yoritilishi	576
MUQUMOVA Surayyo. “Nasoyim ul-muhabbat”: ism, xosiyat va xususiyat	579
NASRULLAYEV Elmurod, SIROJIDDINOVA Sevinch. Xalq og’zaki ijodida Navoiy timsoli talqini	581

NURULLAYEVA Hulkaroy, MAMADALIYEVA Madina. Alisher Navoiyning “Mahbub ul-qulub” asarini o’qitish bo’yicha ayrim mulohazalar	584
OLIMJONOV Davronbek. “Boburnoma” asarida tarixiy shaxslar tavsifi (Alisher Navoiy shaxsi misolida)	587
PARDAYEVA Nigora, PIRNAZAROVA Barno. Navoiy lirikasida kichik lirik janrlar	589
SHOMURODOV San’at. Alisher Navoiy va Husayn Boyqaro munosabatlari isajon sulton talqinida	593
TO’XTAMURATOV Furqat. Alisher Navoiy g’azaliga Muhsiniy tatabbu’si	596
TURDIYEVA Maftuna. “Layli va Majnun” dostonlari kompozitsiyasidagi ba’zi farqli jihatlar	599
UMAROVA Dildor. Alisher Navoiy asarlarida sukut go’zalligi ifodasi	602
UMAROV Sardorbek. Ma’rifatning haqiqati – hayratdir	604
YANGIBOYEV Shavkat. Ito haqida	607
TILSHUNOSLIK	
YULDASHEVA Dilorom. Alisher Navoiy asarlarida rang-tus ifodalovchi birliklar	611
AXMADJANOVA Malika. Alisher Navoiy va o’zbek tilining boyitilishi: ilmiy metodlar va uslublar	613
AKBAROVA Zulfizargul. Alisher Navoiy asarlarida qo’llanilgan antonimlik hosil qiluvchi “Ahl” komponentli lug’aviy birliklar tahlili	617
YUSUPOVA Dildora. Alisher Navoiy asarlarida qimmatbaho tosh nomlari	619
MUNDARIJA	622